

Representantforslag nr. 92

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda Cathrine Hofstad Helleland og André Oktay Dahl

Dokument nr. 8:92 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda C. Hofstad Helleland og André Oktay Dahl om en politistudie for å kunne definere og bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrensener

Til Stortinget

BAKGRUNN

Politi- og lensmannsetaten under press

Trygghet og fravær av kriminalitet er et viktig samfunns gode og en forutsetning for god livskvalitet. Politi- og lensmannsetaten har en sentral rolle i dette arbeidet, og publikum har forventninger om, og tillit til, at etaten skal forebygge og bekjempe alle former for kriminalitet på en god og effektiv måte. De senere årene har det blitt et stadig større gap mellom de oppgaver politiet er satt til å løse, de forventninger samfunnet har og de ressurser politi- og lensmannsetaten har til rådighet.

Forslagsstillerne vil videre peke på de konsekvenser det får for etaten når en stadig større del av bevilgningene blir øremerket prosjekter eller ad-hoc-tiltak på spesielle områder innenfor kriminalitetsbekjempelse. Regjeringspartiene har gjennom flere budsjettbehandlinger detaljstyrt prioriteringer av særlige satsingsområder, som for eksempel vold i nære relasjoner, trafficking og gjengkriminalitet. Forslagsstillerne er enige i at dette er viktige oppgaver for politiet, men når det ikke følger med ekstra midler, blir andre viktige områder prioritert ned.

Forslagsstillerne vil understreke at for å skape trygge lokalsamfunn er det nødvendig med et sterkt og effektivt nærpolti. Det er derfor svært bekymringsfullt at nærpolti mange steder i landet er i ferd

med å forsvinne. Nye arbeidstidsbestemmelser har ført til vaksamarbeid over stadig større områder, og har resultert i at publikum har måttet vente i mange timer på å få hjelp i akutte situasjoner.

Forslagsstillerne vil advare mot den nedbyggingen av nærpolti som skjer under den sittende regjering. Forslagsstillerne er bekymret for at reduksjoner i politiets lokale forebyggende arbeid blant ungdom for å spisse innsatsen mot organisert kriminalitet, kan få svært negative konsekvenser fordi man mister muligheten til å jobbe bredt for å hindre nyrekruttering til kriminalitet. Det foreliggende forslag om nedleggelse av 10 av 13 lensmannskontorer i Follo politidistrikt vil medføre en klar svekkelse av nærpolti og ramme det forebyggende arbeidet. Dette kan neppe sies å være i pakt med Stortingets forutsetninger ved behandling av Politireform 2000 og politirollemeldingen våren 2006.

Oslo politidistrikt

Oslo politidistrikt har, i tillegg til de ordinære politioppgavene, hovedstadsoppgaver og særlige utfordringer knyttet til blant annet gjengkriminalitet, menneskehandel og organisert kriminalitet. Flere episoder med våpenbruk i det offentlige rom er også et uttrykk for at kriminaliteten i hovedstaden hardner til. Forslagsstillerne mener det er uakseptabelt med en utvikling der politimesteren i Oslo tvinges til å la et stort antall stillinger stå ubesatt, der restansene blir stadig større og politiet tvinges til å henlegge brudd på ligningsloven med skatteunndragelser på opptil flere millioner kroner. Oslo er Norges ansikt utad, og politiet må settes i stand til å gjøre det trygt å ferdes i hovedstaden. Samtidig må politiet sikres ressurser til å ta opp kampen mot den alvorlige kriminaliteten for å forebygge større negative ringvirkninger andre steder i landet.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Forslagsstillerne mener en fremtidig dimensjonering av politistyrken bør bygge på en grundig analyse av det trusselbildet samfunnet og politiet står overfor både på kortere og lengre sikt. I tillegg til at samfunnet har forventninger om at politiet skal skape trygge lokalsamfunn og forebygge kriminalitet, er det klare forventninger om at politiet også skal være i stand til å bekjempe organisert internasjonal kriminalitet og kunne møte den nye trusselsituasjonen knyttet til terrorisme. En politistudie må også omfatte en gjennomgang av PSTs organisering, arbeidsoppgaver og ressurstildeling knyttet opp mot utviklingstrekkene på de områder PST har ansvar for.

Forholdet mellom den private sikkerhetsindustrien og politiet

Flere enkeltepisoder hvor ansatte i den private sikkerhetsbransjen har opptrådt på en utilbørlig måte, og har begått grov kriminalitet i tjenesten, har skapt grobunn for bekymring. Det er imidlertid grunn til å understreke at mesteparten av bransjen, i motsetning til offentlige myndigheter, har hatt stort fokus på å skjerpe kontrollen og øke kvaliteten på de tjenestene som tilbys. Forslagsstillerne viser til at dette temaet har vært behandlet av Stortinget en rekke ganger, jf. Dokument nr. 8:40 (2007-2008), Innst. S. nr. 152 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:19 (2006-2007) og ved budsjettbehandlingen for både 2007 og 2008. Forslagsstillerne konstaterer at Regjeringen nærmere tre år etter tiltredelsen har foretatt seg svært lite i forhold til løftene som ble gitt i Soria Moria-erklæringen, og at dialogen med bransjen har vært så godt som fraværende i dette tidsrommet.

Forslagsstillerne viser til at den private sikkerhetsindustrien utfører en mengde viktige samfunnsoppgaver som skaper økt trygghet for befolkningen og som det er urealistisk å tro vil bli kunne bli overlatt til det offentlige alene. Forslagsstillerne mener den private sikkerhetsindustrien har sin berettigelse, og er derfor opptatt av at kontrollen med denne og deres ansatte må bedres i form av skjerpet regelverk og effektive kontrollrutiner. Bruken av vektere og ordensvakter har økt voldsomt de siste årene, og det er et stort behov for kvalitetssikrede kontrollrutiner i en bransje i sterk vekst, som også rekrutterer politifolk som oppnår høyere lønn her enn i det offentlige. Manglende regulering og kontroll vil kunne gi den mer useriøse delen av en bransje i vekst et "konkurransfortrinn", ved at pris og kvalitet presses på bekostning av den enkeltes rettsikkerhet. Forslagsstillerne vil advare mot en slik utvikling.

Aktiv seniorpolitikk og kompetanseoverføring

Politiyrkets særegenheter har gitt denne gruppen lavere pensjonsalder. I en situasjon med knapphet på

politifolk er det av stor betydning å motivere erfarne politifolk til å stå i jobben utover avtalt pensjonsalder. Forslagsstillerne mener det må utvikles en sentral seniorpolitikk for politiet med bruk av ulike virkemidler som økt lønn og/eller mer fritid, som gjør at det lønner seg å bli i etaten og ikke som i dag, at det bare er jobb i privat sektor, utenfor politiet, som er mulig uten å bli straffet for dette økonomisk. Forslagsstillerne mener politiseniorer representerer en svært verdifull mannskapsreserve og erfaring som det er viktig å ta vare på lengst mulig. Bruk av politiseniorer kan bidra til å løse noen av de rekrutteringsproblemene vi i dag ser og som ofte forsterkes i distriktene.

Økt bruk av sivilt ansatte for å frigjøre politikraft

Forslagsstillerne registrerer med tilfredshet at for eksempel Politiets Fellesforbund nylig har inntatt en langt mer offensiv rolle enn tidligere når det gjelder å nytte sivilt ansatte mer aktivt for å frigjøre politikraft. Ved siden av en bevisst seniorpolitikk vil dette åpne for at politiutdannet personell kan konsentrere sin innsats mot det deres lengre høyskoleutdanning tilsier at de skal bruke tid og ressurser på. Forslagsstillerne mener at det må utvikles forpliktende strategier for økt bruk av sivilt ansattes kompetanse hvor de ikke betraktes som et slags nødvendig onde, men heller et nødvendig gode som kan bidra til å gjøre norsk politi mer effektivt, service- og publikumsorientert.

Behov for økt samhandling nasjonalt og internasjonalt

Effektiv kriminalitetsbekjempelse forutsetter et kompetent politi som evner å organisere seg uavhengig av politidistriktgrenser når situasjonen krever det.

Gjennom saker med stor medieoppmerksomhet har vi fått demonstrert betydelige utfordringer knyttet til manglende samhandling mellom de ulike politidistriktene og særorganene. Operasjon ENEA (aksjon mot barneporno), den såkalte "Lommemannsaken", omreisende østeuropeiske bander som kjenne-tegnes av mange og raske brekk, den såkalte "vektersaken" mv. viser at kriminelle har visst å utnytte svakhetene i systemene til fulle.

Politiets spiller også en avgjørende rolle for samfunnssikkerhet og beredskap ved ulykker, og løser ofte slike oppgaver i nært samspill med øvrige nødetater og annen fagekspertise, slik en har sett det bl.a. under rasulykken i Ålesund nylig. I et stadig mer sårbart samfunn er det grunnleggende at politiet trenes og settes i stand til å håndtere ulike krisescenarier.

Forslagsstillerne vil påpeke den ulempe det er at Norge har valgt å stille seg på sidelinjen med hensyn til EU. Forslagsstillerne ser behov for økt norsk fokus på å utnytte relevante arenaer for enda tettere samhandling med våre europeiske naboland, og mener norsk medlemskap i EU er viktig for å møte krevende

kriminalitetsutfordringer i en stadig mer globalisert verden. Effektiv bekjempelse av kriminalitet betinger mer internasjonalt samarbeid. På dette feltet fremstår EU i dag som en pådriver.

Bedre ressursutnyttelse

Samlet sett disponerer samfunnet betydelige ressurser for å ivareta samfunnssikkerhet og god beredskap. Situasjonen er likevel slik at politiet som er i front, ikke alltid disponerer det beste utstyr eller tilstrekkelig med mannskaper og utstyr til å løse oppgavene. Forslagsstillerne mener samarbeid med Sivilforsvaret, bruk av politireserven og tilgang også til relevant forsvarsmateriell er sentralt for at politiet skal kunne løse sine oppgaver på en effektiv og betryggende måte. Det er også samfunnsøkonomisk gode grunner til at man bør se slike ressurser i sammenheng. Forslagsstillerne mener en politistudie må sette fokus på hvordan dette samarbeidspotensialet kan realiseres til samfunnets beste.

Politistudie

Situasjonsbeskrivelsen foran viser at det er et stort behov for en bred og grundig gjennomgang av politi- og lensmannsetatens fremtidige dimensjonering. Forslagsstillerne viser til at Politidirektoratet nå arbeider med en analyse gjennom et bemanningsprosjekt, som vil vise hvilket behov norsk politi vil ha frem til 2015 når det gjelder ressurser, utstyr og kompetanse. Forslagsstillerne mener imidlertid at en fremtidig dimensjonering av politistyrken må bygge på en grundig analyse av det trusselbildet samfunnet og politiet står overfor, både på kortere og lengre sikt, og ønsker derfor en mer omfattende politistudie etter mønster av forsvarsstudien.

En slik studie bør ha et 20-25 års perspektiv for å sikre god planlegging. Sentrale utviklingstrekk innen

grenseoverskridende kriminalitet, terrortrusler i våre interesseområder, politiets oppgaver og sider ved kriminalitets- og samfunnsutviklingen i Norge vil legge viktige premisser for størrelsen på det norske politikorps de neste tiårene og det totale ressursbehovet. Kunnskap og analyse i et langsiktig perspektiv er viktig både av hensyn til investeringer, metodeutvikling, organisering, mannskapssituasjonen og politiets evne til å løse pålagte oppgaver.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen igangsette en politistudie etter modell av forsvarsstudien. Det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med representanter fra bl.a. Politi- og lensmannsetaten, Politihøgskolen, sentrale spesialenheter som PST og Kripos, Forsvaret og Sivilforsvaret, samt andre sentrale aktører med ansvar for, og kunnskap om, sikkerhet og beredskap.
2. Stortinget ber Regjeringen om at mandatet for politistudier skal være å foreta en grundig analyse av sentrale utviklingstrekk nasjonalt og internasjonalt frem mot 2030, og som påvirker det norske politiets oppgaver og mannskaps- og ressursbehov. Med bakgrunn i dette skal utvalget komme med anbefalinger om fremtidig størrelse på det norske politiet, hva som skal være politioppgaver, samt foreslå tiltak som skal sikre en mer effektiv ressursutnyttelse på tvers av etater.
3. Stortinget ber Regjeringen om at politistudien igangsettes denne våren og ferdigstilles høsten 2009.

7. april 2008

